

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEMREPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Marie Turkové v právní věci žalobce: **K. W.**, zast. JUDr. Irenou Spitzovou, advokátkou, se sídlem Heršpická 5, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 2. 2008, č. j. 33 Cad 14/2008 - 92 ,

takto:

I. Kasační stížnost se **zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností brojil žalobce (dále též „stěžovatel“) proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 2. 2008, č. j. 33 Cad 14/2008 - 92 (dále jen „napadený rozsudek“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 13. 1. 2006, č. j. X (dále také jen „napadené rozhodnutí“). Tímto rozhodnutím žalované byl stěžovateli vyčíslen přeplatek na starobním důchodu ve výši 195 617 Kč, který mu měl vzniknout tím, že neohlásil svou výdělečnou činnost v Rakousku v době od 1. 9. 1999 do 14. 2. 2002.

V **žalobě** proti tomuto rozhodnutí stěžovatel namítal, že správní rozhodnutí mu nebylo doručeno v souladu s § 90 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“), do vlastních rukou. Zásilku obsahující předmětné správní rozhodnutí podle žalobce převzala O. N., která nemá zmocnění přebírat zásilky určené do vlastních rukou, a nezačala proto

běžet lhůta pro podání žaloby, o níž se stěžovatel vyjádřil, že ji podává toliko z opatrnosti. Dále namítal nezákonnost správního rozhodnutí, jakož i to, že bylo vydáno po uplynutí tříleté promlčecí lhůty. Požadoval zrušení napadaného rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu řízení.

Rozsudkem krajského soudu ze dne 2. 10. 2006, č. j. 33 Cad 55/2006 - 43, bylo napadané správní rozhodnutí zrušeno pro nezákonnost. V odůvodnění rozsudku krajský soud zejména uvedl, že shledal důvodnou námitku o tom, že správní rozhodnutí bylo vydáno po uplynutí tříleté promlčecí lhůty. S odkazem na obsah spisového materiálu krajský soud zkonstatoval, že žalobce byl důchodově pojištěný v cizině (Rakousku), což se stěžovatelka dozvěděla dne 20. 5. 2002. Od tohoto data počala běžet tříletá subjektivní lhůta pro uplatnění nároku na vrácení přeplatku (§ 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb.), která skončila běžet dne 19. 5. 2005. Z důvodu, že stěžovatelka rozhodla až dne 13. 1. 2006, rozhodla po uplynutí promlčecí lhůty. Krajský soud doplnil, že i když stěžovatelka ve věci vydala několikrát rozhodnutí o vrácení přeplatku, včetně rozhodnutí o zastavení výplaty důchodu, tato rozhodnutí byla krajským soudem zrušena a věc vrácena žalované k dalšímu řízení, přičemž proti tomuto rozsudku nebyla podána kasační stížnost. Stejně tak krajský soud doplnil, že ve věci neprobíhalo řízení o žalobě, také neprobíhalo řízení o výkonu rozhodnutí, jakož ani nebyly na úhradu přeplatku prováděny srážky z důchodu nebo ze mzdy, nebo nebyly placeny splátky na základě dohody o uznání dluhu, jak o tom hovoří ustanovení § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. S odkazem na uvedené krajský soud uzavřel, že stěžovatelka vydala napadené rozhodnutí po uplynutí tříleté subjektivní lhůty, a rozhodnutí zrušil.

Na základě kasační stížnosti podané žalovanou Nejvyšší správní soud tento rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení krajskému soudu. V odůvodnění svého rozsudku ze dne 12. 12. 2007, č. j. 4 Ads 11/2007 - 76 konstatoval, že krajský soud pochybil ve dvou závěrech: jednak nesprávně interpretoval lhůtu uvedenou v ustanovení § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. jako lhůtu promlčecí, ačkoliv se jedná o lhůtu prekluzívní, a současně pochybil, když uvedl, že řízení o žalobě nemělo na plynutí této lhůty vliv. Nejvyšší správní soud dovodil, že prekluzívní lhůta neplynula v období od 14. 11. 2002 do 29. 4. 2003, resp. od 10. 5. 2004 do 19. 10. 2004. Žalovaná tak mohla po stěžovateli požadovat vrácení částek vyplacených neprávem až do dne 14. 11. 2006, přičemž do tohoto dne by muselo být stěžovateli rozhodnutí doručeno. Rozhodnutí ze dne 13. 1. 2006, č. j. X, kterým žalovaná rozhodla naposledy o povinnosti stěžovatele vrátit přeplatek na starobním důchodu ve výši 195 617 Kč, tedy vydala před uplynutím prekluzívní tříleté subjektivní lhůty podle ustanovení § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. Toto rozhodnutí však bylo zrušeno přezkoumávaným rozsudkem krajského soudu a jiné rozhodnutí žalované v dané věci do uvedeného data, tj. do 14. 11. 2006, vydáno nebylo. Za tohoto stavu věci Nejvyšší správní soud usoudil, že žalovaná nové rozhodnutí o přeplatku již vydat nemůže, neboť prekluzívní lhůta uplynula dne 14. 11. 2006 a nárok na vrácení přeplatku jí tak ex lege zanikl. Napadený rozsudek Nejvyšší správní soud zrušil jednak proto, že byl nezákonný, a dále i z důvodu procesní čistoty.

Krajský soud rozhodl o věci znovu nyní **napadeným rozsudkem**. V něm shrnul celé dosavadní řízení o žalobě stěžovatele, přičemž do odůvodnění zahrnul i podstatnou část odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2007, č. j. 4 Ads 11/2007

- 76. Citoval mj. i pasáž z odůvodnění tohoto rozsudku, v němž Nejvyšší správní soud vyjádřil svůj závazný právní názor, že tříletá lhůta uvedená v ustanovení § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. je lhůtou prekluzívní, na jejíž běh mělo v předmětné věci vliv řízení o žalobcem podaných žalobách. Z toho krajský soud dovodil, že je žalobu třeba z důvodu právní jistoty zamítnout, neboť žalobní důvody v ní uvedené se neukázaly jako důvodné. Dále krajský soud konstatoval, že *„přesto z toho pro žalovanou vyplývá nemožnost účinně uložit žalobci povinnost vrátit přeplatek, neboť prekluzívní lhůta uplynula 14. 11. 2006.“* Kromě toho krajský soud poukázal na výklad Ministerstva práce a sociálních věcí ČR týkající se výdělečné činnosti v cizině ve vztahu k aplikaci ustanovení § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Tento výklad uvádí názor, že výdělečná činnost v cizině, nestanoví-li tak mezinárodní smlouva o sociálním zabezpečení, kterou Česká republika uzavřela, nemá žádný vliv na výplatu starobního důchodu, ať byl přiznán podle § 29, § 30 nebo § 31 výše citovaného zákona. Podle názoru krajského soudu to znamená, že přeplatek na starobním důchodu stěžovatele by mohla žalovaná vymáhat jen tehdy, pokud by mezinárodní smlouva byla uzavřena výslovně tak, že pro účely posuzování souběhu výplaty dávky s výdělečnou činností je území druhého smluvního státu postaveno na roveň území prvního smluvního státu.

V kasační stížnosti stěžovatel brojil proti napadenému rozsudku a tvrdil, že jím byl naplněn kasační důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), tedy nezákonnost tohoto rozhodnutí způsobená nesprávným posouzením právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Stěžovatel v odůvodnění kasační stížnosti uvedl, že napadá označený rozsudek krajského soudu v plném rozsahu. Krajský soud se podle jeho názoru neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vyjádřen v rozsudku ze dne 12. 12. 2007, č. j. 4 Ads 11/2007 - 76. Nezákonnost napadeného rozsudku spatřuje stěžovatel v tom, že v době vydání soudního rozhodnutí o zamítnutí žaloby (tj. dne 25. 2. 2008) již povinnost stěžovatele zanikla z důvodu prekluze. Tuto prekluzi nároku potvrdil v odůvodnění svého rozsudku Nejvyšší správní soud a rovněž i krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku. Podle obou soudů uplynula prekluzívní lhůta v případě stěžovatele dne 14. 11. 2006. Podle názoru stěžovatele není možné v současné době potvrdit rozhodnutí, které ukládá povinnost plnění z titulu zaniklého práva na plnění. To by v případě možného výkonu nezrušeného rozhodnutí žalované stavělo stěžovatele do obtížné situace. Proto stěžovatel namítá, že se krajský soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu, že tříletá lhůta uvedená v ustanovení § 118 a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. je lhůtou prekluzívní, na jejíž běh mělo v předmětném řízení vliv řízení o žalobcem podaných žalobách.

Žalovaná se k podané kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s. Jedná se sice o věc, o níž již Nejvyšší správní soud jednou rozhodl rozsudkem ze dne 12. 12. 2007, č. j. 4 Ads 11/2007 - 76, avšak kasační stížnost je přípustná, neboť stěžovatel namítá, že krajský soud se neřídil závazným právním názorem vyjádřeným v tomto rozsudku [§ 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.].

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů; zkoumal při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud považuje za vhodné nejprve obecně vymezit význam uplatněného kasačního důvodu obsaženého v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nezákonnosti napadeného rozsudku spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky může spočívat buď v tom, že soud při svém rozhodování aplikoval na posuzovanou věc jiný právní předpis, než měl správně použít, a pro toto pochybení je výrok soudu v rozporu s příslušným ustanovením toho kterého právního předpisu, nebo v tom, že soudem byl sice aplikován správný právní předpis, avšak nebyl správně vyložen. O nesprávné posouzení právní otázky může jít také tehdy, pokud by byl vyvozen nesprávný právní závěr z jinak správně zjištěného skutkového stavu věci, nebo je sice učiněn správný právní závěr, ale v odůvodnění rozhodnutí je nesprávně prezentován.

V posuzované věci je tedy zapotřebí přezkoumat, zda krajský soud porozuměl správně právnímu názoru Nejvyššího správního soudu, který původní rozsudek krajského soudu ve věci zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Při posouzení této otázky je nezbytné zkoumat, zda krajský soud názor Nejvyššího správního soudu správně interpretoval a rozhodl v aktuálně napadeném rozsudku v jeho intencích. Z těchto důvodů je Nejvyšší správní soud nucen znovu vyložit svůj rozsudek ze dne 12. 12. 2007, č. j. 4 Ads 11/2007 - 76. V něm se Nejvyšší správní soud detailně zabýval skutkovými i právními otázkami případu a poskytl na ně odpovědi. Dospěl k závěru, že krajský soud nesprávně vyložil charakter tříleté subjektivní lhůty upravené v ustanovení § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. jako lhůty promlčecí, ačkoliv se jedná o lhůtu prekluzívní, což dostatečně vysvětlil a odůvodnil. Citované ustanovení uvádí, že *„...**Nárok na vrácení**, popřípadě náhradu částek vyplacených neprávem nebo ve vyšší výši, než náležely, **zaniká** uplynutím tří let ode dne, kdy orgán sociálního zabezpečení tuto skutečnost zjistil, nejpozději však uplynutím deseti let ode dne výplaty dávky. Lhůty uvedené v předchozí větě neplynou po dobu řízení o žalobě, výkonu rozhodnutí, nebo jsou-li na úhradu přeplatku prováděny srážky z důchodu nebo ze mzdy nebo placeny splátky na základě dohody o uznání dluhu.“* Dále spočítal a explicitně určil, ve kterých obdobích prekluzívní lhůta plynula, a kdy se naopak stavěla, tedy neplynula podle ustanovení § 118a odst. 3 věty druhé zákona č. 582/1991 Sb. Po dobu řízení o kasační stížnosti žalované, které bylo zahájeno dne 15. 11. 2006 a završeno vydáním citovaného rozsudku ze dne 12. 12. 2007, se prekluzívní lhůta nestavěla (per argumentum a contrario ustanovení § 118a odst. 3 věta druhá zákona č. 582/1991 Sb.). Žalovaná přitom ode dne 13. 1. 2006 žádné další rozhodnutí ve věci nevydala a ani neiniciovala zahájení řízení o výkon svého rozhodnutí. Proto z výkladu tohoto ustanovení pro posuzovanou věc vyplývá, že pokud uplynula prekluzívní lhůta ke dni 14. 11. 2006 a předchozí rozsudek Nejvyššího správního soudu byl vydán dne 12. 12. 2007, žalovaná již v době zrušení a vrácení původního zrušujícího rozsudku krajského soudu k dalšímu řízení neměla nárok na vrácení přeplatku na starobním důchodu. Nejvyšší správní soud se proto ocitl v situaci, kdy musel volit mezi tím, zda má zrušit napadený původní rozsudek krajského soudu pro nezákonnost posouzení právní otázky (krajský soud nesprávně vyložil charakter ustanovení § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb.), anebo kasační stížnost

zamítnout a ponechat tak rozhodnutí žalované zrušeno na základě původního pravomocného rozsudku krajského soudu. Nejvyšší správní soud přitom v citovaném rozsudku výslovně neuvedl, zda má krajský soud napadené rozhodnutí žalované v novém rozsudku zrušit a věc jí vrátit k dalšímu řízení, anebo žalobu zamítnout, nýbrž pouze odůvodnil, v čem spatřuje nezákonnost původního rozsudku krajského soudu a zavázal krajský soud k respektování svého právního názoru.

Krajský soud intepretoval předchozí rozsudek Nejvyššího správního soudu správně, když dovodil, že žaloba stěžovatele nebyla důvodná. Jestliže žalovaná vydala dne 13. 1. 2006 rozhodnutí o přeplatku na starobním důchodu, přičemž prekluzívní lhůta trvání nároku na vrácení této částky skončila teprve dne 14. 11. 2006, je zřejmé, že toto rozhodnutí bylo vydáno včas, tzn. že v okamžiku jeho vydání existoval nárok žalované na vrácení přeplatku na starobním důchodu. Námitka stěžovatele, že v okamžiku vydání tohoto rozhodnutí byl nárok na vrácení přeplatku na starobním důchodu již promlčen, tzn. správně prekludován, tedy nebyla důvodná. Ostatním žalobním bodům stěžovatelovy žaloby nepřisvědčil ani krajský soud ve svých předchozích rozsudcích, ani Nejvyšší správní soud. Krajský soud tak neměl důvod, pro nějž by mohl napadené rozhodnutí žalované zrušit a věc znovu vrátit žalované k dalšímu řízení, jak to požadoval stěžovatel v předmětné kasační stížnosti. Je sice pravdou, že v důsledku tohoto postupu krajského soudu se znovu obnovila právní moc rozhodnutí žalované ze dne 13. 1. 2006, což však samo o sobě ještě nemusí znamenat jeho vykonatelnost. Vykonatelnost rozhodnutí žalované předmětem řízení o žalobě u krajského soudu nebyla, a stejně tak není ani předmětem řízení o nyní projednávané kasační stížnosti u Nejvyššího správního soudu.

Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud nepřisvědčil argumentaci stěžovatele poukazující na princip právní jistoty stěžovatele. Nejvyšší správní soud upozorňuje na to, že z jeho předchozího rozsudku ve věci ze dne 12. 12. 2007, č. j. 4 Ads 11/2007 - 76, nemohl stěžovatel nabýt pocitu právní jistoty, že napadené rozhodnutí žalované bude v dalším řízení krajským soudem zrušeno, neboť se k této otázce Nejvyšší správní soud nijak nevyjádřil a v tomto směru krajský soud nijak nezavázal. Naopak v odůvodnění tohoto rozsudku explicitně uvedl, že žalovaná vydala rozhodnutí před uplynutím prekluzívní lhůty. Krajský soud se tedy při vydání napadeného rozsudku od závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu nijak neodchýlil. Proto Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou a zamítl ji v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 in fine s. ř. s.

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které mu vznikly. Žalované nelze náhradu nákladů řízení přiznat v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. října 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu